

2015:219

ANTIKNVARISK MEDVERKAN

Onkel Adamsgården

renovering

Onkel Adamsgården
Linköpings kommun
ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Marie Hagsten

Bakgrund

Basfakta om objektet

Beskrivning och historik

Gården anges som stadstomt redan under tidigt 1600-tal och består av ett bostadshus från slutet av 1700-talet och diverse uthus såsom stall och magasin, vagnsbod, vedbod, fårhus och hönshus. Innergården är kullerstensbelagd och innanför ligger trädgården, som har dokumenterats och restaurerats 1998-2004.

Författaren och läkaren Carl Anton Wetterbergh bodde i huset från 1877 till sin död 1889. Hans dotter Olga Rudebeck sålde gården till Linköpings stad 1920 i syfte att gården skulle bevaras oförändrad till minne av hennes far. Museet som invigdes i bostadshusets övervåning 1927 finns fortfarande kvar och visas några gånger om året. Undervåningen hyrs ut som permanentbostad.

Tidigare kända renoveringsarbeten

2014 gjordes en fönsterrenovering där bågar och foder återfick sin äldre kulör. Även omläggning av tegeltak över vagnslider och källarhus genomfördes.

2004 fick bostadshuset tillbaka sin äldre karaktär genom att en sentida dörröppning ersattes med ett nytillverkat fönster i samma utförande som de övriga bågarna. Nockbrädor och skurlister byttes liksom flera vattbrädor.

Kulturhistorisk bedömning

Onkel Adamsgården är byggnadsminne sedan 1984. Gården utgör ett viktigt kulturhistoriskt och byggnadshistoriskt intressant inslag i den småskaliga stadsmiljön kring Hunnebergsgatan och är stadens mest välbevarade stadsgård.

Basfakta om projektet

Fastighetsägare/beställare

Östergötlands museum.

Bidrag

44 270:- av totalkostnaden 55 339:-.

Tillstånd från länsstyrelsen

Beslut från Länsstyrelsen dnr 434- 11237-14

Östergötlands museums yttrande

Ansökan till Länsstyrelsen dnr 385/14

Tidsperiod

Oktober 2015.

Problembild / skadebild

Ytterdörrar och innerdörrar i övervåningen in mot gården var i dåligt skick och färgen flagnade kraftigt. Dörrarna tillkom troligen under 1800-talets slut i samband med att det inte gick att få upp stora möbler på övervåningen via den smala trappan.

På bostadshusets östra gavel i övervåningen sitter ett treluftsfönster. Under fönstret fanns en rötskada i timret och som även omfattade fönsterkarmen.

Dörren där man kan ta in möbler. Dörröppning sedd från insidan med innerdörrar.

Flagnad färg och rostigt lås på ytterdörrens insida.

Trelufts-fönster med rötskador bakom panelen. Rötskadad vattbräda över bv fönster.

Synliga rötskador i under fönstret.

Målsättning med projektet

Att såväl ytterdörrar som innerdörrar ska ha en skyddande bemålning med linoljefärg samt att dörrarna ser prydliga ut och att den äldre ådringsdekoren återskapas.

Att timret under fönstret blir helt och upplagat på ett traditionellt sätt med timmer av bra kvalitet.

Att fönsterkarmen blir hel så att inte ytterligare skador uppstår.

Arbetsbeskrivning

Såväl ytterdörrar som innerdörrar har plockats bort och fraktats till verkstaden. Där har dörrarna skrapats rena från all lös färg. Färgen sätts mycket lös och det var svårt att spara äldre färglager. Dörrarna har halvoljats. Samtliga sidor har sedan grundats med linoljefärg som förtunnats med 25 % balsamterpentin. Mellanstrykning och slutstrykning har utförts med oförtunnad linoljefärg. Den kulör som har använts är baserad på

pigmentet grå umbra, NCS S 2000 – N. Innerdörrarna in mot hallen var ådringsmålade med björkådring i fyllningarna. Dörrarna har strukits med kulörer baserade på pigmentet järnoxidgult, NCS S3050 – Y 20 R som är den mörkare kulören och med en ljusare NCS S 2030 – Y 20 R för själva ådringen. Beslagen har skrapats rena och sedan behandlats med Isotrol grund för att sedan målas med linoljefärg.

En glasruta i innerdörrarna var spräckt och har ersatts med kulturglas. I den vänstra ytterdörren har samtliga fyra rutor bytts ut till munblåst glas. Rutorna byttes eftersom de var för snålt skurna. Rutorna är kittade med linoljekitt. Dörrarna satt infästa i väggen med spikar men kommer nu sitta med spårskruvar.

Under fönstret togs bitar av två stockvarv bort. Bakom stockarna fanns lerkliningens kvar. Karmbottenstycket var också rötskadat. Två nya bitar har lagts in. En av stockarna var högre och den översta blev därför smalare så som det tidigare var. Virket är av god kvalitet och mycket tätvuxet. Karmbottenstycket har lagats upp med nytt virke. Stockarna har dymlats och drevats med lindrev samt strukits med röd slamfärg. Eftersom Panelbrädorna var spruckna, så att regn kom innanför panelen, så byttes panelbrädorna till ny panel med fasad list. Även panelen har strukits med röd slamfärg, standard.

Resultat

Genomförda arbeten

Dörrarna är nedplockade från övervåningen.

Innerdörr med ådring, som ska efterlikna björk, i spegeln.

Innerdörr stuken med järnoxidgult S 3050 – Y 20R. Gångjärn före rostskyddsbehandling.

Mellanstrykning pågår i verkstaden.

En av de ådringsmålade innerdörrarna.   Insidan av ytterdörren eftermålning.

Skjutregel efter rengöring och målning.

Ny profilerad list på mötande dörr.

Dörrarna sitter nu upphängda med spårskruv.

Rötskadan under fönstret.

De båda rötskadade stockarna.

Albin och Matilda på ställningen.

Lerkliningan sitter kvar fast två stockar är borta.

En ny bearbetad stock.

Tätvuxet furu.

Stockarna på plats och tätade med lindrev.

Ny panel mellan fönstren och en ny vattbräda över fönstret.

Karmen efter upplagning.

Uppföljning

Eventuella avvikelser från länsstyrelsens beslut

–

Byggnadshistoriska iakttagelser eller erfarenheter gjorda under arbetet

Att lerkliningen satt direkt på timret med bara reveteringshugg.

Godkännande/slutbesiktning

2015-10-29.

Medverkande i projektet

Entreprenörer

Fönster & Hantverk, Linköping

Antikvarisk medverkan

Marie Hagsten, Östergötlands museum.

Övrigt

Antikvariska kontroller / besiktningar

2015-10-06, 2015-10-13, 2015-10-20. 2012-10-27.

Fotodokumentation

Foton förvaras i museets arkiv.

Källor

-

Övrigt

-

Tekniska uppgifter

Lokal	
Socken/stad	Linköping
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland

Ekonomiska kartans blad

Typ av uppdrag	Antikvarisk medverkan
Öm dnr	385/14
Öm projektnr	510861
Lst dnr	434-11237-14

Uppdragsgivare	
Bidrag	44 270:-

Byggnadsantikvarie	Marie Hagsten
Foto	Östergötlands museum
Fältarbetstid	

Ev dokumentationsmaterial förvaras på Östergötlands museum.

2015:219

 ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM